

LOUSTAL

- SARJAKUVAN MODIANO

Turun sarjakuvakerhon järjestämällä kolmansilla Pehmeä Pyramidi -sarjakuvafestivaaleilla vieraili yksi ranskalaisen nykysarjakuvan suurista nimistä, Jacques de Loustal.

Jacques de Loustal (s. 1956) on varsinaiselta koulutukseltaan arkkitehti. Piirtäjän uransa hän aloitti kuvittajana Rock & Folk -nimisessä musiikkilehdessä. Hänen piirroksensa muistuttivat vielä tuolloin milloin *Crumbin*, milloin *Moebiuksen* tai *Muñosin* tyylillä.

Myöhemmin Loustal alkoi piirtää myös sarjakuvia ja Rock & Folk -lehden silloisesta päätoimittajasta, *Philippe Paringaux'sta* tuli Loustalin pitkäaikainen käsikirjoittaja. Parin tarinoita julkaisivat aikoinaan L'Écho des Savanes, Pilote ja etenkin Métal Hurlant.

Loustal ja Paringaux loivat vähitellen oman maailmansa, joka joiltakin osin muistuttaa eräitä *Wim Wendersin* ja *Robert Altmanin* elokuvia. Loustalin tarinat tapahtuvat usein kaukaisissa paikoissa, jossa aika tuntuu pysähtyneen. Sateen piiskaamat kylpylät, autiot, tuulen tuivertamat heikkarannat ovat usein hänen tarinoidensa tapahtumapaikkoja. Joikut ranskalaiskriitikot ovatkin nimenneet Loustalin "sarjakuvan *Patrick Modianoksi*", onhan Modianon romaaneissa juuri jotain samaa melankolia, samantyyliä synkkiä ihmiskohtaloita kuin Loustalin sarjoissa.

Loustalin ja Paringaux'n tarinat ovat oikeastaan aika epäsarjakuvamaisia. Sivulla saattaa olla vain kaksi samankokoista kuvaa, jolloin tavalliselle sarjakuvalle ominaista kuvakerrontaa ja rytmiä ei ehdi syntyä. Loustalin tarinoissa ei myöskään ole puhekuplia. Teksti kulkee laati-koissa kuvien alla vähän samaan tapaan kuin vanhoissa *Harold Fosterin* *Prinssi Rohkea* -sarjoissa. Teksti ei kuitenkaan välttämättä edes selitä kuvia, vaan muodostaa oman kokonaisuutensa, on jopa hieman epätahdissa, joko edellä kuvaa tai sen jäljessä. Teksti saattaa myös kuvailla jotakin kuvanulkoista tapahtumaa.

"Tällainen tyyli syntyi aivan sattumalta.", Loustal kertoo. "Se vain tuntui luotuvan Paringaux'lle ja minulle. Emme mitenkään tietoisesti pyrkineet siihen. Aluksi lukijat vieroksuivat sitä, mutta sitten siitä muodostui ikäänkuin tavaramerkki. Kun myöhemmin käytiin joissain sarjoissani puhekuplia, ihmiset sanoivat 'Eihän tämä enää ole Loustalia!'".

Loustal lataa akvarellipiirroksensa täyteen tunnelmaa. Hän sanoo miettivänsä tarkkaan miten rakentaa kuvansa, mitkä elementit sopivat yhteen, miten maalata valot ja varjot. Loustalin kuvat ovatkin ehkä lähempänä maalaustaidetta ja valokuvaa kuin sarjakuvaa. "Jos työskentelin vain yksin tekisin vain kuvitustöitä ja maalauksia", Loustal toteaa. "Mutta on mukava kertoa tarinoita."

Loustalin kuvlin on epäilemättä vaikuttanut hänen vuosina 1982-83 Pohjois-Afrikassa viettämänsä aika. Hän oli tuolloin Marokossa arkkitehtina suorittamassa 18 kuukauden mittaista siviilipalvelustaan. Tuolta ajalta ovat hieno kuvituskoelma *Zenata plage* ja ranskalaisesta upseerista, arabiprinssistä, amerikkalaisesta tennistähdestä ja hänen saksalaisesta ystävästään kertova sarjakuva *Coeurs de sable*, joka julkaistiin (A Suiivre)-lehdessä vuonna 1984.

Parhailtaan Loustal työskentelee uuden pitkän sarjakuvan parissa. Tarinan nimenä on *Sentimental boy* ja sen on kirjoittanut Philippe Paringaux. "Siitä tulee hyvin erilainen rakkaustarina", Loustal vihjaa.

Barneyn blue

Vuonna 1987 Loustal ja Paringaux julkaisivat albumin nimeltä *Barney et la note bleue* (suomennettu nimellä "Barneyn blues").

Tarina on saanut inspiraationsa vuonna 1937 syntyneen ranskalaisen saksofonistin *Bernard Jean Wilenin* urasta. Wilen oli 50-luvulla ranskalaisen jazzin ihmelapsi, joka jo parinkymmenen ikäisenä levytti yhdessä *Miles Davisin* kanssa musiikkia *Louis Mallen* elokuvaan Hissillä mestaustalvalle. Myöhemmin Wilen vaipui unohduksiin ja nousi uudestaan pinnalle Loustalin ja Paringaux'n sarjakuvan myötä. Hän jopa levytti albumiin "soundtrackin", jonka kappaleet vastaavat nimiltään sarjakuvan lukuja.

Liberation-lehden haastattelussa Paringaux kertoo aina halunneensa kirjoittaa sarjakuvatarinan, jonka sankarina olisi jazz-muusikko.

"Muistan hyvin Barney Wilenin ulkonäöltä. Hänellä oli pienet, paksusankaiset silmälasit, valkoiset sukut ja mokkasiinit. Hänen olemuksensa oli hauras ja hän käyttäytyi kömpelösti. Tarinaa kirjoittaessani en kuitenkaan aluksi ajatellut peikästään Barneya, vaan myös muita sen aikakauden isoja nimiä, *Buddy Hollya*, *Paul Desmondia*, *Bill Evansia*.

Sarjakuvan hahmo onkin siis oikeastaan yhdistelmä kaikista 50-luvun valkoisista jazzmuusikoista. Valitsimme Loustalin kanssa Barney työnimeksi ja jälkkoepäin meidän oli enää mahdotonta muuttaa sitä."

Barneyn blues on klassinen tarina lahjakkaasta muusikosta, josta tulee liian nopeasti liian kuuluisa, joka lopulta sortuu käyttämään huumeita ja joka aikansa sekoituaan kuolessa yksinäisessä hotellihuoneessa yliannostukseen.

Oikean "Barneyn" kanssa tarinalla ei kuiten-

LOUSTALIN BIBLIOGRAFIA

Une Vespa, des lunettes noires, une palm beach, elles voudraient en plus que j'aie de la conversation (1981)

New York Miami (1981)

Cilichés d'amour (1982)

Zenata plage (1984)

Coeurs de sable (1984)

Pension Maubeuge (1986)

Arrière Saison (1986)

Barney et la note bleue (1987)

Mes Aventures avec les dames - Moral Cox (1989)

Les Frères Adamov (1991)

kaan ole muita yhtäläisyyksiä kuin nuoren luopaavan kyvyn nopea nousu. Wilen olikin aluksi hieman närkästynyt huomattaessaan miten tarina eteni. Hän sai nimittäin lukea tarinan ensimmäistä kertaa vasta jatkokertomuksena lehdessä. "Onneksi hän leppyi ja selvisimme oikeudenkäynneltä", Loustal naurahtaa.

Myös Loustal kertoo pitävänsä musikoita kertovista tarinoista, mutta paljastaa kuitenkin että hänellä oli vaikeuksia piirtää soittavia musikoita. "Käytin apunani vanhoja Jazz Hot ja Jazz Magazine -lehtiä ja etenkin vanhoja 50-luvulla tehtyjä levykansia, jotka tuolloin olivat suuremmissa. Lisäksi ongelmallista oli äänen kuvaaminen. Sarjakuvahan on äänetöntä taidetta."

Vaikka Loustal sanookin kuuluvansa pikemminkin siihen sukupolveen, joka kuunteli Rolling Stonesia ja Led Zeppelinia, hänellä on kuitenkin juurensa myös jazz-musiikissa. "Vanhemmillä veljilläni oli kokelma jazz-levyjä ja nuorena katselin *Melvillen*, *Molinaron* ja Malien elokuvia. Oikeastaan opin tuntemaan jazzia alusta asti kuvien välityksellä."

Jussi Tuomola